

Wyrok NSA z dnia 13 listopada 1991 r., sygn. IV SA 915/91

Podmiotem uprawnionym do wystąpienia z wnioskiem do organu gminy o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa z terenu cmentarza jest użytkownik - jednostka zarządzająca cmentarzem, a nie osoba mająca prawo do grobu.

Wyrok wydany w składzie: przewodniczący - sędzia NSA Urszula Raczkiewicz, sędziowie NSA - Barbara Gorczycka-Muszyńska i Kazimierz Strzępek (sprawozdawca).

Uzasadnienie

Decyzją z dnia 22 kwietnia 1991 r. wydaną przez Prezydenta Miasta Ł. na podstawie art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. 1980 r. Nr 3 poz. 6 z późn. zm.), odmówiono H.P. wydania zezwolenia na wycięcie lipy rosnącej na Cmentarzu Komunalnym w Ł. w kwaterze 4/B-1 obok grobu Nr 521, do którego wnioskodawczyni przysługuje prawo. (...) Organ pierwszej instancji dokonał wizji lokalnej na Cmentarzu Komunalnym z udziałem przedstawicieli Przedsiębiorstwa Ogrodniczego, Ligi Ochrony Przyrody, Kierownika Cmentarza i skarżącej H.P. Ze sporządzonego protokołu z tej wizji wynika, że drzewo lipy rośnie pomiędzy dwoma nagrobkami usytuowanymi od siebie w odległości 0,7 m. Odległość pnia lipy o obwodzie 80 cm od płyty nagrobka wynosi 0,32 m, a od obramówki nagrobka 0,10 m. Komisja przyjęła, że obecnie nie występuje kolizja rosnącego drzewa z nagrobkami, bowiem nie stwierdzono negatywnego oddziaływania drzewa na nagrobek. Organ pierwszej instancji ustalił, że miejsce grzebalne Nr 521, obok którego rośnie drzewo lipy, zostało wykorzystane w 1980 r., kiedy drzewo osiągnęło już znaczne rozmiary. Występująca natomiast odległość między sąsiednimi grobami stwarza możliwość ochrony drzewa lipy. Stawiając nagrobek, osoba mająca prawo do grobu, powinna dostosować go do istniejącego drzewa. (...)

W odwołaniu od tej decyzji H.P. podniosła, że organ pierwszej instancji nie wyjaśnił, czy na pochylenie się pomnika w bok nie miały wpływu rozrastające się korzenie drzewa. Zdaniem skarżącej rozrastające się drzewo lipy zagraża usytuowanemu w pobliżu pomnikowi, którego nie można inaczej zabezpieczyć. Jest on postawiony na wspornikach i podmurówce. Drzewo lipy nie rośnie na wolnym miejscu, ale tuż obok grobu, a więc powinno być usunięte.

Kolegium Odwoławcze przy Sejmiku Samorządowym Województwa Ł. decyzją z dnia 6 czerwca 1991 r. utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję.

W uzasadnieniu swojej decyzji wskazało, że nie zostały podważone przez odwołującą się ustalenia komisji dokonującej wizji lokalnej, z których wynika, że rosnące drzewo lipy obecnie nie oddziałuje bezpośrednio negatywnie na usytuowany obok nagrobek. Usunięcie natomiast drzewa może stać się aktualne w późniejszym czasie, jeżeli następne oględziny wykażą negatywny wpływ drzewa na stan pomnika.

Na powyższą decyzję skargę do Naczelnego Sądu Administracyjnego wniosła H.P. zarzucając zaskarżonej decyzji sprzeczność z prawem.

Naczelnny Sąd Administracyjny zważył, co następuje:

Z treści zaskarżonej decyzji wynika, że została ona wydana na podstawie art. 48 ust. 2 ustawy (1) z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. 1980 r. Nr 3 poz. 6 z późn. zm.). W myśl art. 48 ust. 1 powołanej ustawy - jednostki organizacyjne i osoby fizyczne są zobowiązane utrzymywać we właściwym stanie drzewa i

krzewy rosnące na użytkowanych nieruchomościach. Ustęp 2 tego przepisu natomiast stanowi, że usunięcie drzew i krzewów z terenów nieruchomości może nastąpić za zezwoleniem terenowego organu administracji państwowej stopnia podstawowego a obecnie organów gminy (art. 1 pkt 16 lit. a ustawy z dnia 17 maja 1990 r. o podziale zadań i kompetencji określonych w ustawach szczególnych pomiędzy organy gminy a organy administracji rządowej oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz. U. 1990 r. Nr 34 poz. 198). Uwzględniając treść wymagań wynikających z art. 48 ust. 1 i 2 powołanej ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, stwierdzić należy, że podmiotem uprawnionym do wystąpienia do organu gminy o wydanie zezwolenia na usunięcie drzewa jest tylko użytkownik nieruchomości, na której rośnie przedmiotowe drzewo. Użytkownikiem nieruchomości w rozumieniu powołanego przepisu jest nie tylko jej właściciel, ale również najemca, dzierżawca lub osoba mająca inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą nieruchomością.

W niniejszej sprawie z żądaniem o wydanie decyzji administracyjnej zezwalającej na wycięcie drzewa wystąpiła H.P., mająca nabyte prawo do grobu. Uprawnienie do grobu lub do miejsca w grobie ma dwojaki charakter: dobra osobistego i prawa majątkowego, które wynika z zakupu miejsca na cmentarzu i urządzenia grobu.

Prawo do grobu bliżej regulują przepisy ustawy (2) z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Tekst jednolity: Dz. U. 1972 r. Nr 47 poz. 298, zm. Dz. U. 1991 r. Nr 64 poz. 271). Z art. 2 ust. 1 2 powołanej ustawy wynika, że tereny cmentarzy komunalnych znajdują się w zarządzie właściwych organów administracji terenowej, a cmentarzy wyznaniowych w zarządzie związków wyznaniowych. Z treści powołanego przepisu należy wyciągnąć wniosek, że tylko jednostki zarządzające terenami cmentarnymi mogą być uznane za użytkowników nieruchomości, którym służy legitymacja do wystąpienia z wnioskiem o wyrażenie w postępowaniu administracyjnym zgody na usunięcie drzewa z terenu cmentarza. Korzystanie bowiem z grobu, wynikające z prawa do grobu ogranicza się do miejsca grzebalnego o ściśle określonych wymiarach, a użytkownikiem pozostałego terenu jest jednostka zarządzająca cmentarzem.

W świetle tych wywodów należy dojść do wniosku, że skarżącej H.P. nie przysługuje legitymacja strony w tym postępowaniu, gdyż żaden przepis prawa materialnego nie stanowi o tym, iż przysługuje jej prawo do wystąpienia na drogę postępowania administracyjnego z żądaniem wydania jej pozwolenia na usunięcie drzewa z terenu cmentarza.

Nie można jednak przyjąć, aby skarżącej nie przysługiwała ochrona prawna na innej drodze. Jeżeli bowiem rosnące drzewo obok grobu oddziałuje niekorzystnie na grób, powodując jego uszkodzenie, to zarządca zobowiązany jest do podjęcia działań powodujących usunięcie zagrożeń ze strony tego drzewa. W wypadku bowiem, gdy zarządca cmentarza nie powstrzymuje się od działań, które zakłócają korzystanie z grobu to osoba mająca prawo do grobu może wystąpić na drogę procesu cywilnego z odpowiednim roszczeniem.

Z powyższych przyczyn należało przyjąć, że w rozpoznawanej sprawie brak było w ogóle podstaw prawnych do prowadzenia postępowania administracyjnego, a więc, że postępowanie to w obu instancjach było bezprzedmiotowe.

Powyższe naruszenie przepisów prawa materialnego uzasadniło uchylenie decyzji organów obu instancji na podstawie art. 207 § 1 pkt 1 kpa.